

Sámuel, Teutsch András stb. Orvosi műveket írtak Pápai Páriz Ferencz (Pax corporis) és Felvinczy György. Egyéb tudományokkal foglalkoztak Apáczai Csere János, Pápai Páriz Ferencz, Köleséri Sámuel stb.

Vége a IV-ik rész (417—456) a XVIII-ik századdal foglalkozik, a melynek folyamán nevezetesebb erdélyi orvosok voltak: Albrich János, Benkő Sámuel, Hedwig János stb. Számosan voltak ekkor, valamint az előző századokban külföldi egyetemeken magyar ifjak. Nálunk az orvosi kart Mária Terézia állította fel 1770/71-ik tanév kezdetén. Kolozsváron orvos-sebészeti és szülészeti iskola volt.

Ennyiből is látszik, hogy Demkó új műve megérdemli nemcsak a szakkörök, hanem a művelt nagy közönség figyelmét is; annál inkább, mert nem száraz összeállítás, de a mi egyik legfőbb érdeme, hogy igen élvezhető modorban van írva.

V. M.

Az Al-Duna szorosai.

(*Attila De Gerando: Le défilé du Bas-Danube depuis Baziás jusqu'à Orsova. Avec cartes. Extrait de la Revue de Géographie. Paris, 1894. — 8r. 188 lap.*)

De Gerando Attila valóban jeles atyjának (1819—1849.) nyomdokain halad, s francziául egymásután adja ki a hazánkat ösmertető műveket. 1882-ben jelent meg tőle Drapeyron revuejében s külön is Erdély fennföldjének leírása, 1886-ban, Hunfalvy nyomán, Magyarország nemzetiségeinek megalakulásáról szóló tanulmánya, most pedig az Al-Duna szorosát tette vizsgáldásainak tárgyává.

Műve tulajdonképpen még 1885—86-ban tett útjának eredménye s az említett revueben apránként, 1890—94. közt jelent meg A helyszínén igen szorgalmasan tett jegyzeteit forrástanulmányok egészítik ki. Akármily sokoldalúak ezek, hiányzik belőlük több, valóban jeles mű, mely a tudós szerzőt sok új adattal örvendeztethette volna meg. Ilyen Lanfrancioni „Magyarország ármentesítése“ című munkája, mely még 1882-ben készült s melyhez Homolka nagyméretű térképe járul; az újabbak közül pedig Gonda Bélának a Földrajzi Közlemények 1892. évi folyamában (265—353 l.) megjelent tanulmánya: «Az aldunai Vaskapu és az ottani többi zuhatag szabályozása», melynek francia kiadására különben, ha már nem használhatta is, hivatkozik tanulmányának végén.

Egyébiránt De Gerando Attila könyvének olvasása közben alig tűnnek föl e hiányok. Nincs művének úgyszólván egyetlen tétele sem, melynek urát ne adná s a forrásidézetek oly következetesek, mint valamely történeti munkában. Ez már maga is erős bizonyosság a lelki-ösmeretes feldolgozás mellett.

A folyamról s annak szabályozásáról való általános tájékoztatás után, miközben elég bőven emlékezik meg a kolumbácsi legyekről is,

a finoman metszett térképek egyes szakaszaira hivatkozva részletesen tájékoztat a szoros természetéről. Először is a bázias babakői s az ezt követő 6 km. szakaszt írja le; majd az alibég-sztenkait (6 $\frac{1}{2}$ km.), a sztenka-berzászkait, a drjkeit (6 km.), a szliburait (7.7 km.), a grebenit (4.8 km.), a juczit s a kazánit (14.1 km.) és pedig annál terjedelmesebben, mentől inkább összeszűkül a hatalmas folyam. Mindenütt megfigyeli előbb a folyam bal-, azután jobboldali partjának földtani és földrajzi viszonyait, végre pedig magának a medernek érdekességeit, a nélkül, hogy a szakaszokra való elaprózás legkevesebbet is ártana az áttekinthetőségnek.

Mivel művének közléséhez még 1890-ben fogott, a legújabb szabályozásokról már nem szólhatott a szerző. Azonban így is oly becses forrásmunka ez, hogy senki sem nélkülözheti, a ki a Vaskapu tanulmányozásával foglalkozik s köszönetet érdemel az erdélyi részeknek ez egyik jeles tudósa, hogy a külföldet ily becses műben tájékoztatta a hatalmas folyam magyarországi szorosainak természetéről. M.

Válasz dr. Kassai Gusztávnak.

A ki elolvasta K. úr értekezéséről e folyóirat mult évfolyamában (X. köt., 533—536 ll.) közölt bírálatomat és összehasonlítja azt K. úr e folyóirat f. évi májusi füzetében adott gyanúsító és szenvedélyeskedő válaszával, annak el kell ismernie, hogy tisztességesebb hangon írok, mint K. úr, kinek vitatkozási modorát ez úttal se tartom követendőnek. A mi magát a tárgyat illeti, természetes, hogy volna nekem is sok mondani valóm, de mivel e folyóirat széles tárgykörénél fogva nem engedhet tért hosszúra nyúló és részletes nyelvi kérdésekkel foglalkozó vitáknak, engedek a szerkesztő úr kívánságának és rövidre szabom épen a térben való hiány miatt K. úr feleletével egy időben meg nem jelenhető válaszat. Tehetem ezt annál is inkább, mert abban a nézetben vagyok, hogy a ki nem ismer jobb újjörög nyelvtant, mint a mai nyelvállapotot sok tekintetben hamisan és hiányosan feltűntető Jeannarakisét, se jobb újjörög szótárt mint a nagyon hiányos és rozsz Legrand-félet, és „korszakot alkotónak” mondja Mullernek a külföldi kritika által egyhangúlag és már túlságosan is elítélt nyelvtanát; a ki nem tudja, hogy Jeannarakis német-görög szótárában minden megkülömböztetés nélkül vannak egymás mellé állítva a legarchaisztikusabb és legmodernebb alakok; a ki nem érti meg vagy erőszakosan félremagyarázza az általa fegyverül használt adatokat, és elcsúri-csavarja saját szövegének az értelmét (hogy a reá mért csapást kikerülje); a ki nem veszi észre, hogy a stílus változatosságára való törekvése közben hibákat követ el; a kinek bátorsága van ahoz, hogy szarvashibáinak is védelmére keljen, és fogalma sincs az újjörög irodalmi nyelv kérdésének mai állásáról (a melynek szempontjából értekezését bíráltam); a ki nem tudja megítélni, hogy mi a mai görög irodalmi nyelvben tudatos archaizálás és mi tisztán újjörög elem (mert más az, ha egy újjörög író tudatosan használ régies alakokat, és más az, ha